

Bożena Szewczul

Konferencja z okazji 25. rocznicy sakry biskupiej Księdza Kardynała Józefa Glempa Prymasa Polski

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 47/3-4, 193-201

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**KONFERENCJA Z OKAZJI 25. ROCZNICY SAKRY BISKUPIEJ
KSIĘDZA KARDYNAŁA JÓZEFA GLEMPA PRYMASA POLSKI**

Dnia 19 maja 2004 roku, w gmachu Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie przy ul. Dewajtis 5, odbyła się konferencja z okazji 25-tej rocznicy sakry biskupiej Księdza Kardynała Józefa Glempa, Prymasa Polski. Konferencję, pt. *Biskup jako pasterz pośród swego ludu. Wątki zaangażowania pasterskiego księdza Prymasa Józefa Glempa* zorganizował Wydział Prawa Kanonicznego UKSW w Warszawie.

Obrazy konferencji, w której uczestniczyło ponad 160 osób rozpoczęto o godzinie 9.30 Mszą świętą w pokamedulskim kościele pod wezwaniem Niepokalanego Poczęcia NMP na Warszawskich Bielanach. Wraz z dostojnym Jubilatem Mszę św. koncelebrowali Ich Ekszelencje: ks. bp. Kazimierz Romaniuk, ks. bp. Tadeusz Pikus, ks. bp. Piotr Libera, ks. bp. Piotr Jarecki, ks. bp. Marian Duś, oraz ks. prof. dr hab. Roman Bartnicki – Rektor UKSW, ks. prof. dr hab. Julian Kałowski – Dziekan Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW, a także inni kapłani. We Mszy św. brali udział pracownicy naukowo-dydaktyczni i administracyjni oraz studenci Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW. W uroczystości uczestniczyli również uczniowie Archidiecezjalnego Męskiego Liceum Ogólnokształcącego i Gimnazjum Męskiego mieszczące się przy ul. Dewajtis.

Podczas Mszy świętej homilię wygłosił ks. dr Jan Krókos – Prodziekan Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej UKSW. W kontekście czytań liturgicznych przewidzianych na środę szóstego tygodnia okresu wielkanocnego: Dz 17, 15.22-18, 1; J 16, 12-15, oraz 25-tej rocznicy sakry biskupiej Księdza Kardynała Józefa Glempa, kaznodzieja zwrócił szczególną uwagę na teologię i eklezjologię biskupstwa. Podkreślił moment wybrania Apostołów przez Jezusa, zatrzymując się na kryteriach i celu tego wyboru tj. obowiązku dawania świadectwa o Chrystusie w Jerozolimie i aż po krańce ziemi. W dalszej części homilii, dla jaśniejszego ukazania prawdy o biskupstwie, Homileta poprowadził słuchaczy wraz ze św. Pawłem Apostołem na Areopag i ukazał sposób apostołowania Apostoła Narodów w spotkaniu jego z kulturą i mentalnością Greków. Podkreślił konieczność – szczególnie w przypadku biskupa – prowadzenia dialogu z każdym człowiekiem. Kończąc homilię ks. dr J. Krókos stwierdził, że jubileuszu biskupa nie można przeżywać

inaczej jak tylko w świetle nauczania teologii i eklezjologii biskupstwa. W tym wymiarze nabierają sensu wszelkie działania biskupa. W eklezjologii i teologii biskupstwa ma swoje miejsce również uniwersytet i szkoła.

Po celebracji Mszy świętej i krótkiej przerwie ks. prof. dr hab. J. K a l o w s k i serdecznie przywitał w imieniu własnym i pracowników Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW uczestników konferencji, zgromadzonych w uniwersyteckiej Auli Jana Pawła II. Wyraził radość z możliwości goszczenia przybyłych gości, a także nadzieję, że obrady konferencji posłużą do pogłębienia ich wiedzy, wzajemnemu spotkaniu się, wymianie poglądów i odnowieniu znajomości.

Następnie zabrał głos ks. prof. dr hab. R. B a r t n i c k i, który wyraźnie zaznaczył, że UKSW pragnie włączyć się w obchody 25-lecia sakry biskupiej Ks. Kard. J. G l e m p a tym bardziej, że jest on Wielkim Kanclerzem Wydziałów Nauk Kościelnych UKSW oraz w latach 1968-1977 pracował na Wydziale Prawa Kanonicznego dawnej Akademii Teologii Katolickiej, prowadząc zajęcia z prawa rzymskiego i małżeńskiego. W tym czasie był pracownikiem sekretariatu Prymasa Polski Kardynała Stefana W y s z y Ń s k i e g o i często występował wobec ATK jako przedstawiciel Wielkiego Kanclerza. Od 9 lipca 1981 r. wraz z objęciem urzędu arcybiskupa warszawskiego, Ks. J. G l e m p sam został Wielkim Kanclerzem ATK. Wśród jego licznych zajęć poczesne miejsce zajmowała i zajmuje troska o ATK, zaś obecnie UKSW. Eminencja uczestniczył w uroczystościach inauguracyjnych roku akademickiego, przewodnicząc Mszy świętej i wygłaszając słowo końcowe, brał też udział w sympozjach i konferencjach organizowanych w ATK i UKSW, z okazji świąt Bożego narodzenia spotykał się z senatem uczelni w swojej rezydencji przy ul. Miodowej.

Ks. Rektor R. B a r t n i c k i wyraził wdzięczność Ks. Prymasowi J. G l e m p o w i za okazywaną pomoc w rozwiązywaniu trudnych problemów ATK, takich jak sprawa kanoniczności uczelni, droga ATK do uniwersytetu. Bez życzliwości Ks. Prymasa i poparcia z jego strony nie byłoby możliwe utworzenie w Warszawie drugiego uniwersytetu. UKSW zawdzięcza także Ks. Prymasowi byt materialny. W 1992 r. Ks. Kard. J. G l e m p przekazał teren na Bielanach o powierzchni 2,5 ha na 50 lat w bezpłatne użytkowanie ATK. Dzięki temu mógł być zbudowany nowy budynek uczelni. W 2003 r. Ks. Prymas przekazał ten teren w użytkowanie wieczyste, zapewniając podstawy działania UKSW.

Konkludując ks. Rektor jeszcze raz podziękował Ks. Prymasowi za 23 lata opieki nad ATK i UKSW, oraz życzył Bożego błogosławieństwa we wszystkich pracach dla dobra Kościoła w Polsce i dla dobra UKSW.

Po przemówieniu ks. Rektora R. B a r t n i c k i e g o przewodniczenie sesji przedpołudniowej objął ks. prof. dr hab. Wojciech G ó r a l s k i (UKSW), który na wstępie odczytał list ks. abpa Józefa K o w a l c z y k a Nuncjusza Apostolskiego

w Polsce przesłany na ręce ks. prof. dra hab. J. K a ł o w s k i e g o – Dziekana Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW. Książd Nuncjusz nie mogąc wziąć udziału w konferencji z powodu wyjazdu do Rzymu przesłał wszystkim organizatorom i uczestnikom konferencji wyrazy uznania i najlepsze życzenia. Ponowił też serdeczne gratulacje czcigodnemu Jubilatowi.

Następnie przewodniczący sesji poprosił ks. prof. dra hab. Antoniego D ę b i ń s k i e g o, prodziekana Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL, kierownika katedry prawa rzymskiego w KUL i UKSW o wygłoszenie pierwszego referatu pt. *Wkład Jego Eminencji Księdza Kardynała Józefa Glempa do nauki prawa rzymskiego*¹. Prelegent, zabierając głos podziękował serdecznie za zaproszenie go do udziału w konferencji i wygłoszenie referatu. Następnie wśród bogatego dorobku pisarskiego Ks. Kard. J. G l e m p a skupił swą uwagę na zagadnieniu wkładu Jubilata do nauki prawa rzymskiego tj. głównie na jego badaniach odnośnie do fikcji prawnej, podjętych w czasie studiów w Rzymie w ramach pracy doktorskiej pt. *De evolutione conceptus fictionis iuris*. W dalszej części referatu przedstawił zasługi Ks. Kardynała w nauczaniu prawa rzymskiego, charakteryzując głównie opublikowane przez niego *Lexiculum prawa rzymskiego. Wybór tekstów łacińskich z tłumaczeniem polskim i objaśnieniem*. Zbiór ten miał służyć przede wszystkim w prowadzeniu ćwiczeń z prawa rzymskiego. Składał się z dwóch części. Pierwsza z nich obejmowała teksty źródłowe przedstawiające historyczny rozwój prawa rzymskiego. Druga część zawiera teksty źródłowe, dotyczące ważniejszych instytucji rzymskiego prawa prywatnego, osobowego, rodzinnego, małżeńskiego, rzeczowego, zobowiązań, spadkowego oraz procesowego. *Novum* zbioru stanowiło ułożenie go według haseł, a nie działów prawa. Zestawione teksty zostały opatrzone tłumaczeniem na język polski i objaśnieniami. Zbiór służył wielu pokoleniom nie tylko studentów prawa kanonicznego w Warszawie, ale także innych wydziałów prawnych w Polsce. Taki układ został zastosowany później przez wielu innych autorów zbiorów.

Konstatując, ks. prof. dr hab. A. D ę b i ń s k i przywołał słowa prof. H. K u p i s z e w s k i e g o, który w jednym ze swoich artykułów nazwał prawo rzymskie źródłem inspiracji wiecznie żywej. Także dla współczesnych jest ono inspirującym przedmiotem refleksji i badań. Odnosząc te słowa do Jego Em. Kard. J. G l e m p a zaznaczył, że z racji na znaczenie jego publikacji zajmuje on w tej dziedzinie trwałe miejsce.

Drugi referat zatytułowany *Kardynał Józef Glemp jako prawodawca na ostatnim Synodzie Archidiecezji Warszawskiej* wygłosił ks. prof. dr hab. Janusz G r ę ź l i k o w s k i².

¹ Tekst referatu w: *Prawo Kanoniczne* 47 (2004) nr 3-4, s. 203.

² Tekst referatu w: *Prawo Kanoniczne* 47 (2004) nr 3-4, ss. 209.

Tytułem wprowadzenia Prelegent nawiązał do historii biskupstwa ks. Prymasa J. G l e m p a. Przypomniał, iż Jubilat został mianowany biskupem warmińskim przez Jana Pawła II w dniu 4 marca 1979 roku. Konsekracji biskupiej udzielił mu Sługa Boży Prymas Polski Kardynał Stefan W y s z y Ń s k i 21 kwietnia 1979 r. w Gnieźnie. Uroczysty ingres do katedry we Fromborku odbył się 6 maja tegoż roku. Po śmierci Prymasa Tysiąclecia, 7 lipca 1981 r. Ojciec Święty mianował bpa J. G l e m p a Arcybiskupem Metropolita Gnieźnieńskim i Warszawskim, a 2 lutego 1983 r. wyniósł go do godności kardynalskiej. Po rozwiązaniu 25 marca 1992 r. unii personalnej archidiecezji gnieźnieńskiej i warszawskiej, Kardynał J. G l e m p przestał pełnić urząd Arcybiskupa Gnieźnieńskiego, pozostając Prymasem Polski i Metropolita Warszawskim.

Następnie ks. prof. dr hab. J. G r ę ź l i k o w s k i wyjaśnił samo pojęcie synodu i jego związek z władzą biskupa diecezjalnego. Zaznaczył, że biskup zwołując synod diecezjalny pragnie w sposób uroczysty sprawować swoją posługę pasterską i władzę rządzenia przez dostosowanie prawa powszechnego do sytuacji i warunków duszpasterskich diecezji, ukazanie dróg i sposobów apostołstwa w diecezji, wydanie norm mobilizujących do życia zgodnego z prawem ewangelicznym i usuwania uchybień w życiu chrześcijańskim.

W dalszej kolejności Prelegent wspominał pokrótce o trzech wcześniejszych synodach Archidiecezji Warszawskiej zwołanych w latach 1922, 1962 i 1973, a następnie przeszedł do ukazania idei i motywów zwołania przez Ks. Prymasa J. G l e m p a, IV Synodu Archidiecezji Warszawskiej. Stwierdził, że Ksiądz Prymas decydując się na zwołanie i odbycie Synodu oraz programując jego przeprowadzenie pragnął, aby przyczynił się on do realizacji z jednej strony dobra natury teologiczno-pastoralnej, a więc do rozwoju wspólnoty archidiecezjalnej poprzez pozyskiwanie duchownych, wiernych świeckich i osób konsekrowanych dla kościelnego zadania nauczania i dla rządzenia przez biskupa Kościołem partykularnym, dla sprostowania bieżących błędów doktrynalnych, dla wyrobienia apostołskiego dynamizmu, rozwoju powołań kapłańskich i wzrostu świętości. Ze strony zaś prawnego-organizacyjnej, synod miał dokonać nowego spojrzenia i odnowienia struktur oraz instytucji archidiecezjalnych w celu ich owocniejszego funkcjonowania. Prelegent omówił także tło organizacyjne Synodu, chronologię najważniejszych wydarzeń synodalnych oraz dłużej zatrzymał się przy statutach synodalnych, będących uwieńczeniem zwołanego Synodu.

W zakończeniu sumarycznego przeglądu wszystkich rozdziałów uchwał synodalnych Prelegent stwierdził, że Ksiądz Prymas jako ustawodawca, poprzez uchwały synodalne przyczynił się do odnowy, ożywienia i uaktywnienia struktur kościelnych Archidiecezji. Uporządkował ich działanie, aby służyły różnym zadaniom duszpasterskim. W ten sposób działalność tych struktur została zrationalizo-

wana, a jednocześnie zostały one wykorzystane w duszpasterstwie. Mówca pogratulował Jego Eminencji za przeprowadzenie Synodu i wyraził życzenie, aby jego uchwały przyniosły obfity owoc w życiu wiernych Archidiecezji.

Przewodniczący sesji ks. prof. dr hab. W. G ó r a l s k i podziękował obu Prelegentom za wygłoszenie referatów i zarządził przerwę, zapraszając wszystkich uczestników konferencji na kawę.

Podczas sesji popołudniowej, której przewodniczył ks. prof. dr hab. Wiesław K i w i o r (UKSW) wygłoszone zostały trzy referaty. Dotyczyły one działalności duszpasterskiej i organizacyjnej Jubilata w nawiązaniu do historii Archidiecezji Warszawskiej i historii Polski. Autorką pierwszego referatu pt. *Idea odrodzenia w duszpasterskiej działalności błogosławionego Arcybiskupa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego w Archidiecezji Warszawskiej*³ była s. dr Teresa F r ą c e k z e Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi.

Prelegentka przypomniała słuchaczom, że beatyfikacja Arcybiskupa Zygmunta Szczęsnego F e l i Ń s k i e g o, dokonana przez Jana Pawła II miała miejsce w Krakowie 18 sierpnia 2002 r. i wpisala się w jubileusz Ks. Kard. J. G l e m p a. Przechodząc do zasadniczej treści referatu s. dr T. F r ą c e k nadmieniła, że w życiu i działalności błogosławionego arcybiskupa dostrzec można wiele wartości duchowych, aktualnych także w trzecim tysiącleciu. Jedną z nich jest idea odrodzenia w jego duszpasterskiej działalności, połączona z miłością Ojczyzny i wiarą w Opatrzność Bożą. Prelegentka nadmieniła, że rozwinięcie tego tematu wymaga uprzedniego nakreślenia historii Archidiecezji Warszawskiej oraz spojrzenia na losy arcybiskupa Z. F e l i Ń s k i e g o w kontekście historycznym, stąd w dalszej części referatu poświęciła dużo miejsca temu zagadnieniu. Zwróciła uwagę na pozycjonowanie władzy carskiej w celu objęcia Archidiecezji Warszawskiej przez Z. F e l i Ń s k i e g o oraz proces prekonizacji jego kandydatury przez Stolicę Apostolską. Następnie szczegółowo ukazała sylwetkę ks. Zygmunta Szczęsnego F e l i Ń s k i e g o, który w wieku 39 lat obejmował Archidiecezję Warszawską i pełnił swój urząd przez 21 lat. Postrzegany jako człowiek z charakterem, zdecydowany nie ustąpić w niczym co dotyczy spraw Kościoła, prawy, silny i władczy, budził duże nadzieje na przyszłość. Następnie s. dr T. F r ą c e k ukazała trudną sytuację polityczną i społeczną z którą przyszło się zmierzyć młodemu Arcybiskupowi. Dużo miejsca poświęciła idei odrodzenia przyniesionej przez niego do Warszawy. Przybywszy do tego miasta zgromadził on wokół siebie gorliwych kapłanów nie tylko z Archidiecezji Warszawskiej ale także z innych diecezji. Z tym gronem rozpoczął dzieło odnowy instytucji kościelnych, nauczania, reformy seminarium i Akademii Duchownej oraz reformy agend Archidiecezji. W Warszawie utworzył tzw. Cen-

³ Tekst referatu w: *Prawo Kanoniczne* 47 (2004) nr 3-4, ss. 227.

trum Odrodzenia Religijnego, które skupiało najwybitniejszych ludzi tamtego czasu. W całej Archidiecezji zorganizował serię rekolekcji. Troszczył się o podniesienie poziomu wiedzy kleru. Czynił starania o założenie domu dla księży emerytów, pragnął objąć katechizacją nie tylko dzieci ale też ludzi starszych. Proboszczom nakazał założyć w parafii szkoły elementarne, chcąc wychować w nich nowe pokolenie wierne, trzeźwe i moralne. W ramach odnowy powziął plan zorganizowania synodu diecezjalnego, zwołując m.in. w tym celu zjazd duchowieństwa swojej Archidiecezji w 1863 roku. Wzięło w nim udział ok. 150 kapłanów. Przeprowadzał wizytacje parafialne, dając duchowieństwu instrukcje i wzywając do gorliwości. W dniach przygotowań do powstania styczniowego wzywał do pokoju, ale jednocześnie informował Stolicę Apostolską aby nie wydawała żadnego aktu przeciwko powstaniu polskiemu, które wybuchło w 1863 roku. Sam Arcybiskup jako niewygodny dla władz carskich został skazany na zesłanie na czas nieograniczony. Na wygnaniu przez swe cierpienia, modlitwę i stanowczą postawę nie uginającą się przed represjami ze strony rządu rosyjskiego, był dla narodu wzorem wiernego trwania przy Bogu, Kościele i Stolicy Apostolskiej, niosąc ze sobą ideę odrodzenia narodowego. Głównym motywem jego działalności była miłość Boga, Kościoła i bezgraniczne zaufanie Opatrzności Bożej.

Autorem kolejnego referatu zatytułowanego *Budowa Świątyni Opatrzności Bożej a teologia Opatrzności Jana Pawła II*⁴, był ks. dr Janusz S t r o j n y. Tytułem wprowadzenia Prelegent w krótkich słowach zrelacjonował sprawę budowy Świątyni Opatrzności Bożej na Polach Wilanowskich w Warszawie. Przypomniwał, że wmurowanie kamienia węgielnego miało miejsce 2 maja 2002. Aktu tego dokonano przy udziale Episkopatu Polski, przedstawicieli episkopatów europejskich i najwyższych władz państwowych Polski oraz różnych kręgów społecznych. Wmurowanie kamienia węgielnego, poświęconego przez Jana Pawła II jest początkiem wypełnienia votum sejm i narodu, jako dziękczynienie za uchwalenie Konstytucji 3 Maja. Podejmując to dziedzictwo historii, Jego Em. Ks. Kard J. G l e m p w liście pasterskim z 15 kwietnia 2002 r. pisał, że z nową siłą dojrzeła wola odważnego spojrzenia w przyszłość w zawierzeniu największej mądrości jaka jest w Bogu. Wypełnienie tamtego votum jest współczesnym wezwaniem do poszanowania wolności przy wkroczeniu w XXI wiek. Historia biegnie naprzód, ale istota wyzwania rzucona przez Sejm Czteroletni i Konstytucję 3 Maja pozostała dla narodu jako zadanie. Monument świątyni Opatrzności ma nie tylko przypominać o trudnej przeszłości Polski ale też pomóc Polakom w odnalezieniu prawdy o godności człowieka. W Opatrzności wino się dostrzegać źródło potężnej nadziei na przyszłość. Inicjatywa Ks. Prymasa została włączona i postawiona na fundamencie teologii Opatrzności, znanej od dawna.

⁴ Tekst referatu w: *Prawo Kanoniczne* 47 (2004) nr 3-4, ss. 257.

W dalszej części referatu Prelegent skoncentrował się na wizji działania Opatrzności Bożej w nauczaniu Jana Pawła II. Z dokumentów papieskich wynika – zauważył Prelegent – że Opatrzność jawi się w świadomości wierzącego jako działanie Boga, który jest obecny i działa w świecie w dziejach wszystkich stworzeń, ażeby każde z nich, a przede wszystkim człowiek, mogło realizować swe życie na drodze prawdy i miłości wiodącej ku życiu wiecznemu w Bogu. Bóg stworzył wszystko, podtrzymuje w istnieniu i dalej prowadzi dzieło stwórcze do końca. W swym dziele stwórczym powołał On stworzenie do istnienia i wyznaczył mu cel, aby poznało i umiłowało swego Stwórcę i z Nim się zjednoczyło. Wszystko cokolwiek Bóg powołał do istnienia, istnieje z miłości i w miłości Boga. Potem dopiero przychodzi grzech, który kwestionuje ten sposób istnienia człowieka.

Bóg działa w świecie poprzez swą stałą obecność i wszystko napełnia swoją miłością, prawdą, dobrem, wolnością. Działając w świecie nie narusza On wolności człowieka. Jest dla stworzenia darem z siebie. Dzięki temu człowiek może poznać sens swego życia i sens istnienia świata. W działaniu Opatrzności Bożej – przypomina Ojciec Święty – bardzo ważnym elementem jest personalizm. Bóg oddziałuje na człowieka, dąży do przemiany człowieka. Dzięki tej relacji osobowej świat może stawać się lepszy, może się zmieniać. Człowiek rezygnując z osobowej relacji z Bogiem wymyka się niejako Opatrzności Bożej.

W dalszej części referatu Prelegent omówił rys chrystocentryczny i soteriologiczny działania Opatrzności Bożej. Zwrócił uwagę na problem zależności między działaniem Opatrzności Bożej, a istnieniem zła i cierpienia.

Konkludując, ks. dr J. S t r o j n y nawiązał do Ostatniej Wieczerzy, kiedy to Chrystus naprawił relacje osobowe. Powołując się na słowa Jana Pawła II, zachęcił do brania pod uwagę działania Opatrzności także w tym wymiarze, bo ostatnie słowo zawsze należy do miłości a ludzki los może być rozjaśniony i rozwiązany radykalnie w Jezusie Chrystusie.

Autorem referatu zatytułowanego: *Kapituła Kampinosko-Bielañska podjęciem tradycji kamedulskich na Bielanych*⁵, był ks. mgr Aleksander S e n i u k. Na początku swego wystąpienia przekazał on do wglądu uczestnikom konferencji dekret erekcyjny Kapituły Kolegiackiej Kampinosko-Bielañskiej wydany przez Arcybiskupa Warszawskiego Ks. Kardynała J. G l e m p a – najważniejszy dokument dotyczący podjętego referatu. W dalszym swym wystąpieniu nawiązał do kilku zdań tego dekretu, odwołując się jednocześnie do historii pustelni kamedułów na warszawskich Bielanych.

Przy pierwszym zacytowanym zdaniu: „świątynia stała się miejscem duchowego skupienia władców”, Mówca przywołał pamięć fundatora Bielañ – króla Władysław

⁵ Tekst referatu w: *Prawo Kanoniczne* 47 (2004) nr 3-4, ss. 273.

sława IV, zwanego rozkoszą narodu polskiego. Władca ten mający bliski kontakt z kamedułami-pustelnikami kongregacji Monte Corona wydał w 1639 roku pierwszy dokument fundacyjny wypełniając w ten sposób swe ślubowanie w związku z otrzymaniem korony polskiej oraz ze zwycięstwem smoleńskim. W październiku 1641 r. król Władysław IV wydaje akt aprobacyjny. W tym samym roku sejm zatwierdził fundację. W 1643 roku wybudowano kaplicę oraz drewniane domki pustelnicze i miała miejsce uroczysta intromisja zakonników do klasztoru. Drugi król Jan Kazimierz, powiększył dotację na rzecz klasztoru, zbudował wśród kamedułów własny domek pustelniczy. Za jego przykładem także wielcy panowie fundowali domki pustelnicze ozdabiając własnymi herbami frontony eremów. Kolejny król Michał Korybut Wiśniowiecki również opiekował się kamedułami bielańskimi, rozpoczynając budowę kościoła klasztorowego. Innymi dobrodziejami Bielan byli: Jan III Sobieski, Stanisław Leszczyński, August II Mocny, August III, Stanisław August, Fryderyk August – książe warszawski, Aleksander I – cesarz Rosji i król Polski. Wszyscy ci monarchowie w kontakcie z kamedułami odnajdowali w sobie tę lepszą część duszy.

W dalszej części referatu, po przywołaniu drugiego zdania dekretu erekcyjnego: „świątynia stała się miejscem pogłębienia życia religijnego mieszkańców Warszawy”, Prelegent, odwołując się do tekstów kronikarzy, szeroko omówił coroczne tłumne pielgrzymki mieszkańców Warszawy na Bielany w drugi dzień Zielonych Świąt. Zapoczątkowało je przeniesienie obrazu św. Bonifacego z kościoła kolegiackiego do klasztoru kamedułów. Wkrótce nabożeństwo odpustowe połączono z zabawami ludowymi i majówką. Z upływem wieków i wydarzeń historycznych Polski, m.in. kasaty klasztorów przez rząd carski w 1864 r. liczba kamedułów malała. Ostatni z nich nie zachowywali już ścisłej klauzury. W 1906 r. eremy bielańskie opustoszały.

Następnie, Prelegent przytoczył trzecie zdanie napisane przez Ks. Prymasa J. G l e m p a w dekrecie erekcyjnym odnoszące się do czasów współczesnych: „Miejsce pustelniczego niegdyś życia dziś tętni przy Kolegiacie Bielańskiej gwarem młodzieży szukającej rozwoju intelektualnego i religijnego”. W nawiązaniu do niego, ks. A. S e n i u k podał kilka refleksji dotyczących klauzury. Dla współczesnego człowieka bowiem klauzura jest czymś niezrozumiałym, a klasztor zamknięty i oddzielenie od świata budzi zdziwienie. Tymczasem w przytoczonych przez Prelegenta tekstach literackich klauzura jawiła się jako miejsce gdzie można być najbliżej Boga, jako świadectwo największej wiary w Niego. Erygowana Kapituła Kampinosko-Bielańska, która nawiązuje do tradycji kamedulskich jest jeszcze w początkowym etapie rozwoju – zaznaczył Prelegent – ale podejmuje pewne działania dla realizacji swego celu, którym jest m.in. pielęgnowanie duchowości eremickiej i ewangelizacja w tym duchu w środowisku uczelni katolickich. Kanonicy i proboszczowie z okolicy mają kształtować więź

między wiernymi parafii, a kolegiaty i ośrodkami uczelnianymi na Bielanach, jednać do modlitwy i życia duchowego ludzi swoich środowisk. Kapituła może podejmować także inne zadania, które zostały zostawione do jej inwencji.

Kończąc swe wystąpienie ks. mgr A. S e n i u k podziękował uczestnikom konferencji za wysłuchanie i wręczył Jubilatowi – Ks. Kard. J. G l e m p o w i reprint aktu aprobacyjnego eremu kamedulskiego z 1641 roku.

Zamknięcia i podsumowania obrad konferencji dokonał ks. prof. J. W r o c e ń s k i – prodekan Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW, który wyraził nadzieję, że obrady dobiegającej końca konferencji przyczyniły się do zacieśnienia więzi między osobami związanymi z UKSW, a Jego Em. Ks. Kard. J. G l e m p e m. Podziękował Jubilatowi za przybycie i uświetnienie sympozjum. Jako wyraz wdzięczności i szacunku wręczono Ks. Prymasowi wiązanek kwiatów. W dalszej kolejności ks. prof. J. W r o c e ń s k i podziękował wszystkim czcigodnym i szanownym gościom za uczestnictwo, prelegentom za przygotowanie i wygłoszenie referatów, przewodniczącym obu sesji za ubogacenie i pogłębienie tematyki konferencji, pracownikom naukowo-dydaktycznym, administracji i studentom za udział i pomoc w obsłudze uczestników konferencji. Wspólną modlitwą zakończono obrady.

Bożena Szewczuł